

Anahtar Sözcükler
İlkokul, Dil Bilgisi, Dil Edinimi

Keywords
Grammar, Primary School, Language Acquisition

İnan Yıldız, F. & Benzer, A. (2021). Somut İşlem Dönemi Dil Kullanıcılarının Dil Bilgisi Hakkındaki Bilgi, Metafor ve Yanılsamaları. *Dil Dergisi*, 172 (2). 96-132.

SOMUT İŞLEM DÖNEMİ DİL KULLANICILARININ DİL BİLGİSİ HAKKINDAKİ BİLGİ, METAFOR VE YANILSAMALARI

KNOWLEDGE, METAPHOR, AND DELUSIONS ABOUT GRAMMAR OF CONCRETE OPERATIONAL STAGE LANGUAGE USERS

• Funda İnan Yıldız - Ahmet Benzer

Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, inanyildizfunda@gmail.com

Doç. Dr. Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, ahmetbenzer@gmail.com

Öz

Araştırmada ilkokul öğrencilerinin dil bilgisi hakkındaki bilgi, metafor ve yanılsamalarını tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni benimsenmiştir. Çalışma grubunu İstanbul ilinde yaşayan 250 ilkokul 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak 21 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde MAXQDA 2020 nitel veri analiz programı kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Görüşme formuna verilen yanıtlar “Biliyorum.”, “Bilmiyorum, öğrenmek istiyorum.”, “Bilmiyorum, öğrenmek istemiyorum.” doğrultusunda analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler “isim, fiil, sıfat, zarf, bağlaç, fiilde zaman, sözcükte anlam, yapı bakımından kelimeler (basit-türemiş-birleşik), yüklemine göre cümleler (kurallı-devrik), anlamına göre cümleler (olumlu-olumsuz-soru) ve noktalama işaretleri” konularına “Biliyorum” biçiminde; “zamir, edat, fiilde kişi, cümlenin öğeleri, kök-ek, fiilimsi, ses olayları ve anlatım bozuklukları” konularına ağırlıklı olarak

Abstract

In the study, it was aimed to determine the knowledge, metaphor, and delusions of primary school students about grammar. The case study approach, one of the qualitative research methods, was adopted. The study group consisted of 250 primary school 4th-grade students living in Istanbul. A semi-structured interview form consisting of 21 questions was used as a data collection tool. MaxQDA 2020 qualitative data analysis program was used to analyze the data and content analysis was performed. The responses given to the interview form were analyzed according to “I know”, “I don't know, I want to learn”, “I don't know, I don't want to learn”. According to the results of the research, the students answered that “I know”: “noun, verb, adjective, adverb, conjunction, tenses, meaning in the word (synonyms, antonyms, e.t.c.) words in terms of structure (simple-derived-compound), sentences according to the place of the verb (regular-inverted), sentences according to the meaning (positive-negative- question) and punctuation marks.” And also the students answered that “I don't know,

“Bilmiyorum, öğrenmek istiyorum” biçiminde yanıt vermiştir. Bunun yanında fiil konusuna “hayvan-fil”, zarf konusuna “mektup zarfı” şeklinde verilen yanıtlar öğrencilerin dil bilgisi kavramları ile ilgili metaforik algılarını göstermektedir. Araştırma sonuçları doğrultusunda öğrencilerin dil bilgisi kurallarını uygulama becerisinin dil bilgisi testleri ve yazılı anlatım çalışmalarıyla karşılaştırmalı olarak incelenmesi önerilmektedir.

I want to learn”: “Pronoun, preposition, the person suffix in the verb, elements of the sentence (object, subject, verb), root word-suffix, gerundial, phonetic situations, and expression errors.” In addition, the answers given to the verb subject as “animal-elephant” and to the adverb as “letter envelope” show the metaphorical perceptions of the students about grammar concepts. In this context, it is recommended to consider the ability of students to apply grammar rules compared to grammar tests and written expression studies.

1. GİRİŞ

İlkokul ve ortaokul kavramları Piaget'in 1947 yılındaki somut (7-11 yaş) ve soyut (12-16 yaş) işlemsel düşünme ayrımıyla eğitimciler, dil kullanıcılarının neyi, nasıl ve ne kadar öğrenebildikleri üzerinde daha rahat konuşmaya başlamışlardır. Bununla birlikte bugün bu yaş düzeylerinin kişiden kişiye değiştiğine veya Piaget'in yaş genellemesinin güncellenmesi gerektiğine dair pek çok eleştiri vardır. Ayrıca teori araştırmacılara yeni ufuklar açmıştır. Piaget (2017a), dil ve düşüncenin belirli aşamalardan geçerek ilerlediğini ifade etmektedir. Öncelikle bilişsel gelişim gerçekleşir, dil gelişimi bu bilişsel gelişimin arkasından gelir. Çocuk, yedi yaşına kadar benmerkezci bir düşünme yapısında olduğundan sosyal iletişim kurmak amacıyla değil, zihninde olan düşünceleri tek taraflı olarak aktarmak amacıyla konuşur. Vygotsky (2018: 80)'e göre ise dil ve düşünme birbiri ile paralel gerçekleşir. Çocuk okuldan önce de birçok dil bilgisi kuralına aşınadır. Okulda farkında olmadan bildiği bu kuralların ayrımını yapabilmesi sağlanır. Bu durum, çocuğun yazı ve dil bilgisi ile birlikte konuşma dilindeki sözcüklerin derin anlamlarını öğrenmesini sağlar. Dil bilgisi sayesinde konuşma dilindeki seslerin hangi sembollerle ifade edildiğini kavrar.

Moskowitz (1978: 92-94)'e göre dil bilgisi, kelimeleri oluşturan seslerin nasıl bir araya getirileceğini açıklayan ses bilgisi, kelimelerin nasıl bir araya getirileceğini açıklayan sözdizimi, kelimelerin ve cümlelerin nasıl yorumlanacağını açıklayan anlambilim ve bir konuşmanın nasıl yapılacağını, cümlelerin nasıl sıralanacağını açıklayan pragmatik kurallardan oluşur. Çocuklar ses bilim, sözdizimi, anlambilim, sözlük ve pragmatik sistemlerini en küçük parçalara bölerek ve ardından parçaları birleştirerek kurallar geliştirip dili öğrenirler. En genel kurallar ilk önce hipotez olarak geliştirilir ve zamanla daha sınırlı bir cümle setine uygulanan daha kesin kuralların eklenmesiyle art arda daraltılır.

Dil gelişimine bakıldığında göre çocuk, 1 yaşına kadar sözcük ardışıklıklarının yapısına dikkat eder ve cümlecik-cümle parçası sınırlarına duyarlılık gösterir. 1-2 yaş arasında telgrafimsi konuşmada iki sözcüğü birleştirir; üç sözcüklü cümleler görülmeye başlanırken yavaş yavaş morfemler eklenir. Yine bu dönemde kelime-cümle (tek kelimededen oluşan cümle) aşamasında tek sözcüklerle arzu, heyecan ve gözlemlerini ifade eder. İkinci yılın sonundan itibaren ise iki kelimeli cümleler söylenir, daha sonra fiil ve ad çekimini içeren cümlelerle dil bilgisi yapıları yavaş yavaş kazanılır. 3 yaşına geldiğinde ise söylemleri dil bilgisel olarak yetişkin diline yakındır. Söz dizimi hataları daha az görülür. 3-5 yaş arasında dil bilgisi biçimlerini geneller. Dil bilgisel morfemleri düzenli bir sırada eklemeyi sürdürür. Karmaşık dil bilgisel yapılar üretmeye başlar. Dil bilgisi yanlışları oldukça sınırlanmıştır. İleri düzey dil bilgisi yapılandırılmaları okul yıllarının ilk dönemleri boyunca devam eder. Yedi yaş civarında daha karmaşık cümle yapıları ortaya çıkmaya başlar. Çocuklar aynı gibi görünen cümlelerin altında yatan anlam farklılıklarını ayırt etmeye başlarlar. Etken ve edilgen cümlelerde olduğu gibi farklı görünmelerine rağmen aynı

anlamda olan cümlelere yönelik farkındalıklarını geliştirirler ve 8-10 yaşlarından sonra etken ve edilgen cümle yapılarına hâkim olmaya başlarlar. Sözü edilen dil bilgisi gelişim süreci ergenlik döneminde bile devam etmektedir (Berk, 2000: 390-391; Crystal, 2005: 208-257; Lennenberg, 1969: 636; Piaget ve Inhelder, 2016: 75; Wood, 2003: 196).

Dil bilgisi gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı bir dönemde ilkokula başlayan çocuk, dil bilgisine yönelik şekillendirdiği pek çok zihinsel yapı ile okula gelir. Waugh, Warner ve Waugh (2013: 9), çocukların okula başladıklarında konuşma dilinin pek çok kuralını bildiğini ve bu örtük bilgiyi sınıfta öğretmenleri ve arkadaşları ile iletişim kurmak için bilinçsiz ve sezgisel bir biçimde kullandıklarını belirtmektedir. Bu doğrultuda dil bilgisi öğretimi sadece dilin parçalarını adlandırmak ya da dilin kurallarını öğretmek değil, çocukların daha önceden bildikleri kalıpları görünür kılmak, bu sayede onların dili etkin bir şekilde kullanmalarını sağlamaktır. Halliday (2004: 328-364) sözü edilen görüşü destekler biçimde çocuğun dili evde ve çevresinde sezgisel olarak iletişim kurmak için öğrendiğini, ilkokulda dili kullanarak geliştirip bunu daha üst düzey bir anlayışla yapabileceğini ifade etmektedir.

İlkokulda dil bilgisi öğretimi tartışmalı bir konu olmakla birlikte öğretiminin nasıl yapılacağına yönelik farklı görüşler vardır. Myhill, Lines ve Watson (2011), dil bilgisinin bağlamdan uzak ayrı bir konu olarak işlenmesi ile dil bilgisi-anlam arasında ilişki kurulamadığını belirlemişlerdir. Araştırmacılara göre pedagojiye uygun bir dil bilgisi öğretimi yapılırken,

- Dili deneyimleme ve dille eğlenceli bir etkileşime girme,
- Dil bilgisi öğretiminin bir parçası olarak metinler aracılığıyla açık dil bilgisi öğretimi ve uygulama yapma,
- Açık bir dil bilgisi terminolojisi öğretimi yapma,
- Dil bilgisinin farklı metinlerde nasıl kullanıldığını yeniden yapılandırma ve çocukları bu bilgileri kendi yazma çalışmalarında kullanmaları için cesaretlendirme noktalarına dikkat edilmelidir.

Kural öğretimi odaklı dil bilgisi öğretiminin çocukların konuşma, okuma ve yazma becerileri üzerinde çok az bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Andrews ve arkadaşları (2006), bunun etkili olduğunu gösteren çok az kanıt olduğundan kural odaklı dil bilgisi öğretiminin işlevsel olmadığını belirtmektedirler. Barrs (2000: 60)'a göre, 2. sınıf öğrencilerine yazılı dil özelliklerinin doğrudan öğretilmesi, kapsamlı yazma deneyiminin yerini tutmamakta; okuma becerisi ile yazma becerisi arasında bağlantı kurulduğunda okumanın yazma becerisi üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Tiryakiol, Sarıtaş ve Benzer (2018: 389)'e göre kuralavırım olarak adlandırılan yaklaşımda verilen örnekler yalnızca ulaşılmak istenilen kurala ulaşmaya yönelik olmalı, öğrencilere kural ifade ettirme amacı güdülmeden çalışma yaprakları gibi çeşitli etkinliklerle dersler renklendirilmeli, işbirlikli öğrenmeye yer verilmelidir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada ilkökul öğrencilerinin dil bilgisi hakkındaki bilgi, metafor ve yanılısamalarını tespit etmek amaçlanmıştır. İlgili alanyazın doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi “İlkökul öğrencilerinin dil bilgisi hakkındaki bilgi, metafor ve yanılısamaları nelerdir?” biçimindedir.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlkökul öğrencilerinin bildiklerini ifade ettikleri dil bilgisi konularıyla ilgili bilgi, metafor ve yanılısamaları nelerdir?
2. İlkökul öğrencilerinin bilmediklerini ifade ettikleri dil bilgisi konularıyla ilgili bilgi, metafor ve yanılısamaları nelerdir?
3. İlkökul öğrencileri dil bilgisi konularından hangilerini bilmediklerini ama öğrenmek istediklerini ifade etmektedirler?
4. İlkökul öğrencileri dil bilgisi konularından hangilerini bilmediklerini ama öğrenmek istemediklerini ifade etmektedirler?
5. İlkökul öğrencilerinin bilmedikleri dil bilgisi konularını öğrenmeye yönelik olumlu/olumsuz düşüncelerinin nedenleri nelerdir?

2. YÖNTEM

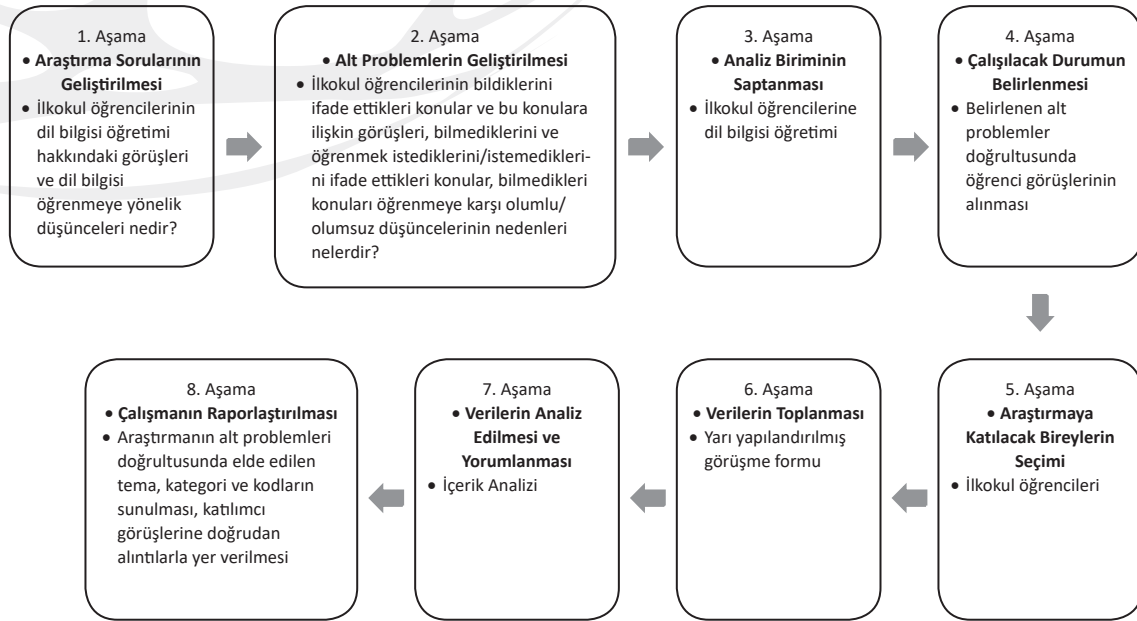
Bu bölümde araştırma desenine, çalışma sürecine, çalışma grubuna, verilerine toplanmasına ve analizine, geçerlik-güvenirlik kapsamında inandırıcılık/aktarılabirlik, tutarlık/teyit edilebilirlik çalışmalarına yer verilmektedir.

2.1. Araştırma Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni benimsenmiştir. Durum çalışması genellikle nasıl ve niçin soruları sorulduğunda, araştırmacının olaylar üzerinde kontrolü olmadığı ve gerçek yaşamda günümüze ait bir olguya odaklanıldığında tercih edilen bir stratejidir (Yin, 2003: 1). Merriam (2001: 29-31)'a göre durum çalışması belirli bir duruma, olaya, olguya odaklanır, çalışmanın altında yatan olguyu yoğun bir betimleme ile sunar; bir durumun arka planını veya bir problemin nedenlerini sorgulayarak açıklar. Bu olgu ile ilgili okuyucuyu aydınlatır. Durumla ilgili yeni bir anlayış getirebilir, var olan deneyimleri geliştirebilir ya da bilinenlerin geçerliliğini korumasını sağlayabilir. Duruma ilişkin derinlemesine bir anlayış sunma nitel bir durum çalışmasının ayırıcı özelliğidir (Creswell, 2016: 98).

2.2. Durum Çalışması Süreci

Yıldırım ve Şimşek (2013: 317)'ye göre durum çalışması sekiz aşamadan oluşmaktadır. Araştırma kapsamında bu aşamalara göre planlanmış olan çalışma süreci Şekil 1'de gösterilmektedir:

Şekil 1. Durum Çalışması Süreci

2.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Marmara Bölgesi'ndeki bir ilde yaşayan 250 ilkokul 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmadaki öğrenciler, nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiş, öğrencilerin ilkokul 4. sınıf öğrencileri olması ölçüt olarak kabul edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013)'e göre bu örnekleme türünde temel anlayış bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır.

Ölçüt belirlerken ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin çalışma grubuna dahil edilmesindeki amaç, bu sınıf düzeyi öğrencilerinin 2019 Türkçe öğretim programında yer alan tüm dil bilgisi kazanımlarını öğrendikleri varsayımdır.

2.4. Verilerin Toplanması

Türkçe öğretim programları ve akademik nitelikteki dil bilgisi öğretim kitapları ile soru havuzu oluşturulmuştur. Bu havuzda bulunan sorular yarı yapılandırılmış görüşme formu biçimine

dönüştürülerek 4 sınıf öğretmeni ile 2 alan uzmanından oluşan bilim grubuna gönderilmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda form yeniden yapılandırılmış, 35 ilkokul 4. sınıf öğrencisinden pilot uygulama amacıyla formu doldurmaları istenmiştir. Formun doldurulması sırasında araştırmacı da katılımcıların yanında yer alarak gözlem yapmış, gelen soruları not almış ve bu verileri formu şekillendirirken dikkate almıştır. Öğrencilerden alınan dönütlerle gerekli düzeltmeler yapılmış, son şekli verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Veri toplama aracında 21 soru bulunmaktadır. Soruların ilk bölümünde öğrencilerden ilgili dil bilgisi konusu ile ilgili “Biliyorum”, “Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum”, “Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum” seçeneklerinden birisini işaretlemeleri; ikinci bölümünde ise “... senin için ne ifade ediyor? Açıklar mısın?” sorusuna yanıt vermeleri istenmiştir. Son olarak öğrencilerin dil bilgisi öğrenme noktasındaki düşüncelerini belirlemek amacıyla “Bilmediklerimi Öğrenmek İstiyorum Çünkü...” ve “Bilmediklerimi Öğrenmek İstemiyorum Çünkü...” biçiminde iki açık uçlu soruya yer verilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde MAXQDA 2020 nitel veri analiz programı kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi, çok çeşitli söylemlere uygulanan birtakım metodolojik araç ve tekniklerin bütünü olarak da tanımlanabilir (Bilgin, 2006). İçerik analizi, “mevcut olan iletişim boyutlarını analiz etmek ve buradan mevcut olmayan sosyal gerçeğin belli boyutlarına çıkarım yapmak amacıyla metinlerin içeriklerini analiz eden ve bu süreçte belli kurallar çerçevesinde hareket eden bir yöntemdir” (Gökçe, 2006). Araştırmada kategoriler önceden belirlenmiş, kodlar öğrencilerin görüşme formunda verdikleri yanıtlara göre oluşturulmuştur. Görüşme formunda verilen yanıtlara göre MAXQDA 2020 analiz programına ham veriler yüklenmiş, öncelikle her kategori için öğrenci yanıtları “Biliyorum”, “Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum”, “Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum” doğrultusunda analiz edilmiştir. Analiz sırasında doğrudan alıntılar için memolar oluşturulmuştur. Son olarak temalara ait kodlar sayısallaştırılarak frekans-yüzde biçiminde sunulmuştur. Ayrıca katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3...Ö101 biçiminde kodlanmış ve doğrudan alıntılarla katılımcı görüşlerine yer verilmiştir. Belirlenen temalar ve kategoriler Şekil 2’de gösterilmektedir:

Öğrencilerin "Biliyorum" Biçiminde İfade Ettiği Konular	Öğrencilerin "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" Biçiminde İfade Ettiği Konular	Öğrencilerin Dil Bilgisi Öğrenme Motivasyonları
<ul style="list-style-type: none"> • İsim • Sıfat • Zarf • Bağlaç • Fiil • Fiilde Zaman • Sözcükte Anlam • Yapı Bakımından Kelimeler • Yüklemin Yerine Göre Cümleler • Anlamına Göre Cümleler • Noktalama İşaretleri 	<ul style="list-style-type: none"> • Zamir • Edat • Fiilde Kişi • Fiillimsi • Cümlenin Öğeleri • Kök/Ek • Ses Olayları • Anlatım Bozuklukları 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenmek İstiyorum • Öğrenmek İstemiyorum

Şekil 2. Kategori ve Kodlara İlişkin Bilgiler

2.6. Geçerlik Güvenirlik

Araştırmanın inandırıcılık boyutunda veri toplama aracı detaylı bir alanyazın taraması sonucunda oluşturulmuştur. Veri toplama aracı uzman görüşüne sunulmuş, akabinde ön uygulama yapılmış ve uygulama sırasında araştırmacının gözlemleri ve aldığı notlar ve öğrenci dönütleri doğrultusunda şekillendirilmiştir. Veri toplama aracı, öğrenci bakış açısını bütüncül bir perspektifle ele almak amacıyla kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Analiz sürecinde araştırmacı yanlılığını önlemek amacıyla nesnel bir tutum sergilenerek araştırma problemleri doğrultusunda verilerin analiz edilmesine dikkat edilmiştir. Kategoriler önceden belirlenmekle birlikte kodların kategorilerle uyumlu olmasına özen gösterilmiştir.

Aktarılabirlik boyutunda ilgili alanyazının kısıtlı olmasından kaynaklanan kısıtlı karşılaştırma olanağı olmasına rağmen konu ile ilgili var olan araştırmalar tartışma bölümünde karşılaştırılmalı olarak yer almaktadır. Veri toplama aracı olarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak başka bir öğrenci grubu ile çalışılması mümkündür.

Tutarlık boyutunda araştırmacılar tüm süreç boyunca görüş birliği ve görüş ayrılığı noktasında iletişim halinde olmuşlar; bu çerçevede araştırma problemlerinin belirlenmesi, veri toplama aracının oluşturulması, verilerin toplanması, analiz sürecinde kategori ve kodların oluşturulması, alt problemlerle bulguların ilişkilendirilmesi ve sonuca gidilmesi noktasında tutarlı bir süreç işleyişi amaçlanmıştır.

Teyit edilebilirlik boyutunda süreç boyunca ulaşılan sonuçlar, ham verilerle ve doğrudan alıntılarla karşılaştırarak araştırmanın teyit edilebilirliğini güçlendirme yoluna gidilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde öğrencilerin “Biliyorum”, “Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum”, “Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum” biçiminde ifade ettikleri konulara ve “Dil Bilgisi Öğrenme Düşünceleri”ne yönelik bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Öğrencilerin “Biliyorum” Biçiminde İfade Ettikleri Konular

Bu bölümde öğrencilerin “Biliyorum” biçiminde ifade ettikleri konulara yönelik bulgulara yer verilmiştir.

3.1.1. İsim konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 1. İsim

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Biliyorum	239	95.98	İnsan İsmi	106	42.91
			Varlıklara Konulan İsim	72	29.15
			Hitap Kelimesi	34	13.77
			İsim Türleri/Terminoloji	26	10.53
			Diğer	9	3.64
			Toplam	247	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	10	4.02			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	-	-			
Toplam	249	100.00			

Tablo 1’e göre öğrencilerin %95.48’i isim konusuna “Biliyorum” (f=239) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %42.91’i “İnsan İsmi” (f=106), %29.15’i “Varlıklara Konulan İsim” (f=72), %13.77’si “Hitap Kelimesi” (f=34), %10.53’ü “İsim Türleri/Terminoloji” (f=26), %3.64’ü “Diğer” (f=9) şeklindedir.

Ö6: İnsanlara hayvanlara bitkilere ve varlıklara verilen adlara denir.

Ö7: Özel, somut, soyut, tekil, çoğul adlar.

Ö14: Bir insana verilen ad.

Ö54: Beni aşağıya çağırırken ismimi söyleyip çağırıyorlar.

Ö162: Bir canlının adı.

Ö241: İsim olmasa ailem bana seslenemez ve istediği zaman beni çağıramaz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %4.02'si isim konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=10) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.2. Sıfat konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 2. İsim

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Biliyorum	188	75.20	Varlıkların Özelliklerini Belirtme	91	43.96
			Önad	38	18.36
			Niteleme Sıfatı	25	12.08
			Yüz/Surat	17	8.21
			Fiile/Zamirle Karıştırma	10	4.83
			Belirtme Sıfatı (İşaret/Soru/Sayı)	7	3.38
			Türkçe Dersi	5	2.42
			Lakap	4	1.93
			Diğer	10	4.83
			Toplam	207	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	55	22.00			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	7	2.80			
Toplam	250	100.00			

Tablo 2'ye göre öğrencilerin %75.20'si sıfat konusuna "Biliyorum" (f=188) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %43.96'sı "Varlıkların Özelliklerini Belirtme" (f=91), %18.36'sı "Önad" (f=38), %12.08'si "Niteleme Sıfatı" (f=25), %8.21'i "Yüz/Surat" (f=17) şeklindedir.

Ö5: Sıfat bir varlığın durumunu biçimini, rengini, sayısını ifade ediyor. Örnek: sarı tişört

Ö8: Mesela bu çocuk çok güzel oynuyor (bu çocuk).

Ö46: Sıfat (zamir) ismin yerine kullanılan kelimeler (zamirle karıştırma).

Ö121: Yuvarlak masa (niteleme sıfatı).

Ö150: Önad.

Ö152: Bir nesnenin özelliklerini şekli rengini görünüşünü belirten kelime.

Ö213: Birine taktığın ad.

Ö233: Kişinin yüzü surati.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %22.00'si "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=55), %2.80'i "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=7) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.3. Zarf konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 3. Zarf

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Biliyorum	161	64.40	Mektup Zarfı	145	91.77
			Zarf/Terminoloji	9	5.70
			Türkçede Bir Konu	4	2.53
			Toplam	158	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	83	33.20			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	6	2.40			
Toplam	250	100.00			

Tablo 3'e göre öğrencilerin %64.40'ı zarf konusuna "Biliyorum" (f=161) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %91.77'si "Mektup Zarfı" (f=145) şeklindedir.

Ö1: Birisine mektup yollamak için zarf kullanırız.

Ö123: Zarf denince aklıma mektup geliyor çünkü zarfların içine mektup konur.

Ö171: Zarf bir cismin ve kişinin miktarını yerini ve yönünü durumunu ve zamanını belirtir.

Ö244: "O çocuk koşu koşu gitti." cümlesinde koşu koşu zarftır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %33.20'si "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=83), %2.40'ı "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=6) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.4. Bağlaç konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 4. Bağlaç

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
			de bağlacı	53	26.50
			ki bağlacı	47	23.50
			Kelimeleri Birbirine Bağlama	32	16.00
Biliyorum	157	62.80	Cümleleri Birbirine Bağlama	24	12.00
			da bağlacı	16	8.00
			Türkçe Dersi	10	5.00
			Diğer	18	9.00
			Toplam	200	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	81	32.40			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	12	4.80			
Toplam	250	100.00			

Tablo 4'e göre öğrencilerin %62.80'i bağlaç konusuna "Biliyorum" (f=157) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %26.50'si "de bağlacı" (f=53), %23.50'si "ki bağlacı" (f=47), %16.00'si "Kelimeleri Birbirine Bağlama" (f=32), %12.00'si "Cümleleri Birbirine Bağlama" (f=24), %8.00'si "da Bağlacı" (f=6) şeklindedir.

Ö10: *ki bağlacı, de, da bağlacı gibi şeyler.*

Ö11: *İki kelimeyi birbirine bağlamak.*

Ö142: *de, da bağlacı geliyor.*

Ö179: *Cümleleri birbirine bağlayan kelimedir.*

Araştırmaya katılan öğrencilerin %32.40'ı "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=81), %4.80'i "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=12) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.5. Fiil konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 5. Fiil

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Biliyorum	140	56.00	İş, Oluş, Hareket	47	33.10
			Eylemleri Belirten Kelime	39	27.46
			Örnekle Açıklama	23	16.20
			Hayvan-Fil	9	6.34
			Cümle Sonunda Bulunan Kelime	4	2.82
			Türkçe Dersi	2	1.41
			Diğer	18	12.68
			Toplam	142	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	95	38.00			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	15	6.00			
Toplam	250	100.00			

Tablo 5'e göre öğrencilerin %56.00'sı fiil konusuna "Biliyorum" (f=140) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %33.10'u "İş, Oluş, Hareket" (f=47), %27.46'sı "Eylemleri Belirten Kelime" (f=39), %16.20'si "Örnekle Açıklama" (f=23), %6.34'ü "Hayvan-Fil" (f=9) şeklindedir.

Ö7: *Yüklem, iş oluş hareket bildirmek.*

Ö24: *Eylem.*

Ö33: *Cümlenin sonundaki kelime.*

Ö104: *Büyük kulaklı en fazla iki ton olan hayvan, burnu hortum gibidir.*

Ö151: *Mesela yapıyorum seviyorum gibi kelimeler.*

Ö235: *İş, oluş, hareket bildiren kelimelerdir.*

Ö247: *Fiil yaptığımız aldığımız şeyleri belirtmek için kullanılır, olmak bir fiildir.*

Araştırmaya katılan öğrencilerin %38.00'i "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=95), %6.00'si "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=15) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.6. Fiilde zaman konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 6. Fiilde Zaman

	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	
Biliyorum	133	53.20	Geçmiş Zaman	92	34.72
			Gelecek Zaman	85	32.08
			Şimdiki Zaman	64	24.15
			Genel Tanımlama	21	7.92
			Geniş Zaman	3	1.13
Toplam			265	100.00	
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	101	40.40			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	16	6.40			
Toplam	250	100.00			

Tablo 6'ya göre öğrencilerin %53.20'si fiilde zaman konusuna "Biliyorum" (f=133) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %34.72'si "Geçmiş Zaman" (f=92), %32.08'si "Gelecek Zaman" (f=85), %24.15'i "Şimdiki Zaman" (f=64) şeklindedir.

Ö7: *Şimdi, gelecek, geçmiş zamanlarda gerçekleşmesi.*

Ö27: *3 hafta sonra sinemaya gideceğiz. 3 hafta sonra dediği için gelecek zaman.*

Ö148: *Şu anda olan bir şeye şimdiki denir, başka zaman olacak bir şeye gelecek denir, önceden olan bir şeye geçmiş denir, saat bildiren her şeye zaman denir.*

Ö229: *İşin, oluşun ne zaman olduğunu ifade eder.*

Araştırmaya katılan öğrencilerin %40.40'ı "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=101), %6.40'ı "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=16) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.7. Sözcükte anlam konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 7. Sözcükte Anlam

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
			Zıt Anlamlı Kelime	102	24.76
			Eş Anlamlı Kelime	99	24.03
			Eş Sesli Kelime	64	15.53
Biliyorum	214	86.29	Gerçek Anlamlı Kelime	50	12.14
			Mecaz Anlamlı Kelime	50	12.14
			Terim Anlamlı Kelime	34	8.25
			Türkçe Dersi Konusu	13	3.16
			Toplam	412	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	33	13.31			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	1	0.40			
Toplam	248	100.00			

Tablo 7'ye göre öğrencilerin %86.29'u sözcükte anlam konusuna "Biliyorum" (f=214) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %24.76'sı "Zıt Anlamlı Kelime" (f=102), %24.03'ü "Eş Anlamlı Kelime" (f=99), %15.53'ü "Eş Sesli Kelime" (f=64), %12.14'ü "Gerçek Anlamlı Kelime" (f=50), %12.14'ü "Mecaz Anlamlı Kelime" (f=50), %8.25'i "Terim Anlamlı Kelime" (f=34) şeklindedir.

Ö36: Eş anlamlı: Anlamları aynı okunuşları ve yazılışları farklı kelimeler. Zıt anlamlı: Anlamları zıt kelimeler. Eş sesli: Aynı kelimenin iki anlamı olması.

Ö90: Eş anlamlı: Öğrenci-talebe Zıt anlamlı: Büyük-küçük Eş sesli kelime: gül, yüz, çay Gerçek anlam: Gözüm ağrıyor. Mecaz anlam: Karnı davul gibi şişmişti.

Ö135: Yağmur yağdı. (gerçek anlam)

Ö145: Seni beklerken ağaç oldum. (mecaz anlam)

Ö162: Spor müzik meslek içeren (terim anlam)

Ö167: Siyah-beyaz (zıt anlam)

Ö231: Eş anlamlı kelimeler birbiriyle aynı anlamı taşıyan kelimedir. (eş anlam)

Ö249: Benim 100 TL var, benim yüzüm beyaz tenli. (eşsesli)

Araştırmaya katılan öğrencilerin %13.31'i "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=33), %0.40'ı "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=1) biçiminde yanıt vermiştir.

Tablo 8. Yapı Bakımından Kelimeler

	Frekans (f)	Yüzde (%)	Basit Kelime	Frekans (f)	Yüzde (%)
			Ek Almamış Kelime	38	46.91
			Örnekle Açıklama	34	41.98
			Ek Alınca Değişmeyen Kelime	9	11.11
			Toplam	81	100.00
Biliyorum	152	60.80	Türemiş Kelime	Frekans (f)	Yüzde (%)
			Ek Almış/Anlamı Değişen Kelime	56	69.14
			Örnekle Açıklama	25	30.86
			Toplam	81	100.00
			Birleşik Kelime	Frekans (f)	Yüzde (%)
			İki Kelimenin Birleşmesiyle Oluşan Kelime	44	54.32
			Örnekle Açıklama	37	45.68
			Toplam	81	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	87	34.80			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	11	4.40			
Toplam	250	100.00			

3.1.8. Yapı bakımından kelimeler (basit-türemiş-birleşik) konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 8'e göre öğrencilerin %60.80'i yapı bakımından kelimeler konusuna "Biliyorum" (f=152) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının basit kelime ile ilgili olarak %46.91'i "Ek Almamış Kelime" (f=38), %41.98'i "Örnekle Açıklama" (f=34), %11.11'i "Ek Alınca Değişmeyen Kelime" (f=9); türemiş kelime ile ilgili olarak %69.14'ü "Ek Almış/Anlamı Değişmeyen Kelime" (f=56), %30.86'sı "Örnekle Açıklama" (f=25); birleşik kelime ile ilgili olarak %54.32'si "İki Kelimenin Birleşmesiyle Oluşan Kelime" (f=44), %45.68'i "Örnekle Açıklama" (f=37) şeklindedir.

Ö4: Basit kelimenin kendisi, türemiş ekler getirilen kelime ve birleşik iki basit kelimenin bir araya getirilmesi.

Ö84: Ek olsa bile anlamı değişmemiş kelime. (basit kelime)

Ö95: saat (basit), saatçi (türemiş), Galatasaray (birleşik).

Ö148: Türemiş kelime- cı, -lı, -lık, -sız ekleri gelen kelimeler.

Ö208: İki kelimenin birleşerek oluşturduğu kelime. (birleşik)

Ö236: Ek geldiğinde yeni anlam kazanan kelime. (türemiş kelime)

Araştırmaya katılan öğrencilerin %34.80'i "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=87), %4.40'ı "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=11) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.9. Yüklemin yerine göre cümleler (kurallı-devrik) konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 9. Yüklemin Yerine Göre Cümleler

	Frekans (f)	Yüzde (%)	Kurallı Cümle	Frekans (f)	Yüzde (%)
			Düzenli Cümle	42	35.59
			Anlamlı Cümle	26	22.03
			Örnekle Açıklama	25	21.19
			Yüklemi Sonda Olan Cümle	16	13.56
			Doğru Yazılmış Cümle	9	7.63
			Toplam	118	100.00
Biliyorum	159	63.60	Devrik Cümle	Frekans (f)	Yüzde (%)
			Düzenli Olmayan Cümle	35	32.11
			Örnekle Açıklama	24	22.02
			Yüklemi Sonda Olmayan Cümle	20	18.35
			Anlamsız Cümle	19	17.43
			Yanlış Yazılmış Cümle	11	10.09
			Toplam	109	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	83	33.20			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	8	3.20			
Toplam	250	100.00			

Tablo 9'a göre öğrencilerin %63.60'ı yüklemine göre cümleler konusuna "Biliyorum" (f=159) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının kurallı cümle ile ilgili olarak %35.59'u "Düzgün Cümle" (f=42), %22.03'ü "Anlamalı Cümle" (f=26), %21.19'u "Örnek Açıklama" (f=25), %13.56'sı "Yüklemi Sonda Olan Cümle" (f=16), %7.63'ü "Doğru Yazılmış Cümle" (f=9); devrik cümle ile ilgili olarak %32.11'i "Düzgün Olmayan Cümle" (f=35), %22.02'si "Örnek Açıklama" (f=24), %18.35'i "Yüklemi Sonda Olmayan Cümle" (f=20), %17.43'ü "Anlamsız Cümle" (f=19), %10.09'u "Yanlış Yazılmış Cümle" (f=11) şeklindedir.

Ö38: *Doğru yazılmış cümleler. (kurallı)*

Ö40: *Yüklem cümlenin sonunda ise o cümle kurallıdır, yüklem cümlenin başında ya da ortasında ise cümle devriktir.*

Ö140: *Yanlış yazılmışsa devrik cümledir.*

Ö185: *Düzgün olmayan cümle.*

Ö235: *Devrik cümlede fiil cümlenin ortasında ya da başındadır.*

Ö241: *Kurallı cümle "Annem bana pasta yaptı." Devrik cümle "Yaptı pasta annem bana."*

Araştırmaya katılan öğrencilerin %33.20'si "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=83), %3.20'si "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=8) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.10. Anlamına göre cümleler (olumlu-olumsuz-soru) konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 10. Anlamına Göre Cümleler (Olumlu-Olumsuz-Soru)

	Frekans (f)	Yüzde (%)	Olumlu Cümle	Frekans (f)	Yüzde (%)
			Örnekle Açıklama	50	62.50
			Pozitif Algı (İyi-Anlamlı-Güzel Cümle)	30	37.50
			Toplam	80	100.00
			Olumsuz Cümle	Frekans (f)	Yüzde (%)
			Örnekle Açıklama	43	58.11
			Negatif Algı (Kötü-Anlamsız-Çirkin Cümle)	31	41.89
			Toplam	74	100.00
			Soru Cümlesi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Biliyorum	194	77.60	Soru Sorulan Cümle	41	64.06
			Örnekle Açıklama	23	35.94
			Toplam	64	100.00
			Diğer Tanımlamalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
			Eylemin Yapılıp Yapılmayacağı	27	10.54
			Biçimce Olumlu Anlamca Olumsuz	6	2.34
			Diğer	5	1.95
			Toplam	256	100
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	54	21.60			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	2	0.80			
Toplam	250	100.00			

Tablo 10'a göre öğrencilerin %77.60'ı anlamına göre cümleler konusuna "Biliyorum" (f=194) biçiminde yanıt vermiştir ve yanıtların olumlu cümle ile ilgili olarak %62.50'si "Örnekle Açıklama" (f=50), %37.50'si "Pozitif Algı (İyi-Anlamlı-Güzel Cümle)" (f=30); olumsuz cümle ile

ilgili olarak %58.11'i "Örnekle Açıklama" (f=43), %41.89'u "Negatif Algı (Kötü-Anlamsız-Çirkin Cümle)" (f=31); soru cümlesi ile ilgili olarak %64.06'sı "Soru Sorulan Cümle" (f=41), %35.94'ü "Örnekle Açıklama" (f=23) iken %10.54'ü "Eylemin Yapılıp Yapılmayacağı" (f=27) ve %2.34'ü "Biçimce Olumlu Anlamca Olumsuz" (f=6) şeklindedir.

Ö12: İyi cümle. (olumlu cümle)

Ö5: O bu işi yapıyor. (iyi) Düşük kötü not aldım. (kötü) O İstanbul'a gelecek mi? (soru) iyi cümle olumlu, kötü cümle olumsuz soru cümlesi soru ifade ediyor.

Ö83: Olumlu cümle yaptım ekdim sildim gibi cümlelerde kullanılır ama olumsuz cümle yapamadım edemedim silemedim gibi cümlelerdir.

Ö98: Olumlu annem pazara gitti, olumsuz annem pazara gitmedi.

Ö123: Soru cümlesi soru soruyor.

Ö135: Olumlu cümle mesela kitap okudum. Olumsuz cümle mesela kitap okudum. Soru cümlesi eğer bir cümlede mi, mi, mu gibi kelimeler varsa soru cümlesi, yoksa soru cümlesi değil.

Ö167: Çok kötü bir gün geçirdim. (Biçimce olumlu anlamca olumsuz)

Ö210: Kötü cümle. (olumsuz cümle)

Ö214: Bir cümlenin yapılacağını ya da yapılmayacağını ifade ediyor.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %21.60'ı "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=54), %0.80'i "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=2) biçiminde yanıt vermiştir.

3.1.11. Noktalama işaretleri konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 11. Noktalama İşaretleri

	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	
			Nokta	65	16.25
			Cümlelerin Başında/ Sonunda/Ortasında İşaretler	60	15.00
			Soru İşareti	54	13.50
			Ünlem İşareti	52	13.00
			Virgül	50	12.50
			Kelimeleri/ Cümleleri Düzenleyen İşaretler	26	6.50
			Cümledeki İşaretler	23	5.75
Biliyorum	225	91.09	Cümlede Anlamı Sağlayan İşaretler	15	3.75
			Doğru Okumayı Sağlayan İşaretler	8	2.00
			Üç Nokta	7	1.75
			Tırnak İşareti	7	1.75
			Kısa Çizgi	6	1.50
			Noktalı Virgül	5	1.25
			Kesme İşareti	4	1.00
			Parantez	4	1.00
			Uzun Çizgi	3	0.75
			Toplam	400	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	17	6.88			
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	5	2.02			
Toplam	247	100.00			

Tablo 11'e göre öğrencilerin %91.09'u noktalama işaretleri konusuna "Biliyorum" (f=225) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %16.25'i "Nokta" (f=65), %15.00'i "Cümlelerin Başında/Sonunda/Ortasında İşaretler" (f=60), %13.50'si "Soru İşareti" (f=54), %13.00'ü "Ünlem İşareti" (f=52), %12.50'si "Virgül" (f=50), %6.50'si "Kelimeleri/Cümleleri Düzenleyen İşaretler" (f=26), %5.75'i "Cümledeki İşaretler" (f=23), %3.75'i "Cümlede Anlamı Sağlayan İşaretler" (f=15), %2.00'si "Doğru Okumayı Sağlayan İşaretler" (f=8) şeklindedir.

Ö4: Nokta, virgül, ünlem demektir. Benim için doğru okumayı ifade ediyor.

Ö34: Biliyorum ama biz çocuklar çoğunlukla kullanmıyoruz.

Ö37: Cümlelerin düzgün olmasını sağlayan işaretler.

Ö38: Cümlelerin sonuna konulan işaretler.

Ö68: Cümlelerin ortasında veya sonunda olan işaretler.

Ö116: Nokta, virgül, ünlem, soru işareti, iki nokta üst üste, noktalı virgül.

Ö133: Cümlelerin birbirine karışmaması için kullanılan şeylerdir.

Ö194: Cümleyi daha kolay okumamızı sağlar.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %6.88'i "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=17), %2.02'si "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=5) biçiminde yanıt vermiştir.

3.2. Öğrencilerin "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" Biçiminde İfade Ettiği Konular

Bu bölümde öğrencilerin "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" biçiminde ifade ettikleri konulara yönelik bulgulara yer verilmiştir.

3.2.1. Zamir konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 12. Zamir

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	119	47.60			
			İsmi Yerine Kullanılan Sözcük	70	51.09
			Kişi Zamiri	27	19.71
			İşaret Zamiri	14	10.22
Biliyorum	118	47.20	Türkçede Bir Konu	7	5.11
			Belgisiz Zamir	5	3.65
			Soru Zamiri	5	3.65
			Adıl	3	2.19
			Diğer	6	4.38
			Toplam	137	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	13	5.20			
Toplam	250	100.00			

Tablo 12'ye göre öğrencilerin %47.60'ı zamir konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=119) biçiminde yanıt vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %47.20'si "Biliyorum" (f=118) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %51.09'u "İsmin Yerine Kullanılan Sözcük" (f=70), %19.71'i "Kişi Zamiri" (f=27), %10.22'si "İşaret Zamiri" (f=14), %5.11'i "Türkçede Bir Konu" (f=7) şeklindedir.

Ö5: Zamir bir varlığın yerine koyulan onlar biz siz ben o sen gibi adları ifade ediyor. Örnek: O gelecek mi?

Ö25: İsmin yerine geçen şeylerdir.

Ö36: Zamir adın yerine kullanılan sözcüklerdir. Kişi adları: ben sen o biz siz onlar. Belgisiz adılar, soru adıları, işaret adıları.

Ö183: Zamir soru ve belirsizlik anlamı vererek varlıkların yerini tutan söz.

Öğrencilerin %5.20'si ise "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=13) biçiminde yanıt vermiştir.

3.2.2. Edat konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 13. Edat

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	197	79.76			
			Tek Başına Anlamı Olmayan Kelime	8	25.81
			Edat Örnekleri	6	19.35
Biliyorum	29	11.74	Âdet/Alışkanlık	5	16.13
			Adet/Tane	3	9.68
			Diğer	9	29.03
			Toplam	31	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	21	8.50			
Toplam	247	100.00			

Tablo 13'e göre öğrencilerin %79.76'sı edat konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=197) biçiminde yanıt vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %11.74'ü "Biliyorum" (f=29) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %25.81'i "Tek Başına Anlamı Olmayan Kelime" (f=8), %19.35'i "Edat Örnekleri" (f=6), %16.13'ü "Âdet/Alışkanlık" (f=5) şeklindedir.

Ö36: Göre, kadar, ancak gibi sözcüklerdir.

Ö115: Tek başına anlamı olmayan kelimeler.

Ö117: Bir gelenek.

Öğrencilerin %8.50'si ise "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=21) biçiminde yanıt vermiştir.

3.2.3. Fiilde kişi konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 14. Fiilde Kişi

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	176	70.40			
			Tekil Çoğul Şahıslar	15	41.67
			Fiilde Kişi Eki	4	11.11
Biliyorum	46	18.40	Diğer	17	47.22
			Toplam	36	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	28	11.20			
Toplam	250	100.00			

Tablo 14'e göre öğrencilerin %70.40'ı fiilde kişi konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=176) biçiminde yanıt vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %18.40'ı "Biliyorum" (f=46) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %41.67'si "Tekil Çoğul Şahıslar" (f=15), %11.11'i "Fiilde Kişi Eki" (f=4) şeklindedir.

Ö81: Eyleme gelen ektir.

Ö237: Tekil şahıs ve çoğul şahıslar.

Öğrencilerin %11.20'si ise "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=28) biçiminde yanıt vermiştir.

3.2.4. Cümlenin öğeleri konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 15. Cümlenin Öğeleri

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	125	50.20			
			Öznel	44	26.35
			Nesnel	41	24.55
			Özne (Cümledeki Kişi)	26	15.57
			Yüklem (Eylem)	25	14.97
Biliyorum	105	42.17	Nesne (Genel)	12	7.19
			Nesne (Özne-Yüklem Dışındaki Kelime)	11	6.59
			Kelimelerin Cümledeki İsimleri	8	4.79
			Toplam	167	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	19	7.63			
Toplam	249	100.00			

Tablo 15'e göre öğrencilerin %50.20'si cümlenin öğeleri konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=125) biçiminde yanıt vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %42.17'si "Biliyorum" (f=105) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %25.35'i "Öznel" (f=44), %24.55'i "Nesnel" (f=41), %15.57'si "Özne (Cümledeki Kişi)" (f=26), %14.97'si "Yüklem (Eylem)" (f=25), %7.19'u "Nesne (Genel)" (f=12), %6.59'u "Nesne (Özne-Yüklem Dışındaki Kelime)" (f=11), %4.79'u "Kelimelerin Cümledeki İsimleri" (f=8) şeklindedir.

Ö5: *Özne işi yapan kişi, ortadaki kelime nesne yüklem en sonda. Örnek: Ali parka gitti. (Özne-nesne-yüklem)*

Ö134: *Nesne herkese göre olan.*

Ö179: *Kişiden kişiye farklılık gösteren ifadelere öznel denir.*

Ö208: *Yüklem eylemi yapan kişi.*

Ö213: *Ben bu kalemi çok severdim, ben özne.*

Öğrencilerin %7.63'ü ise "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=19) biçiminde yanıt vermiştir.

3.2.5. Kök-ek konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 16. Kök-Ek

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	129	51.60			
			Kök		
			Kelimenin Kendisi	35	63.64
			Örnekle Açıklama	20	36.36
			Toplam	55	100.00
Biliyorum	107	42.80	Ek		
			Kelimeye Getirilen Ek	33	46.48
			Örnekle Açıklama	22	30.99
			Ek Örnekleri	16	22.54
			Toplam	71	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	14	5.60			
Toplam	250	100.00			

Tablo 16'ya göre öğrencilerin %51.60'ı kök-ek konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=129) biçiminde yanıt vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %42.80'i "Biliyorum" (f=107) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının kök konusuyla ilgili olarak %63.64'ü "Kelimenin Kendisi" (f=35), %36.36'sı "Örnekle Açıklama" (f=20); ek konusuyla ilgili olarak %46.48'i "Kelimeye Getirilen Ek" (f=33), %30.99'u "Örnekle Açıklama" (f=22), %22.54'ü "Ek Örnekleri" (f=16) şeklindedir.

Ö4: Örneğin kuşlar kelimesinin kökü kuş, eki -lar.

Ö7: Kök ek almamış kelime, ek kökü yeni kelimeye dönüştüren ek.

Ö39: Kök: Kelimenin hiç ek almamış hali, Ek: Kelimeye getirilen harfler

Ö53: -ler, -lar eki.

Ö103: Mesela göz ek aldığıında -lük olur, birleştir gözlük.

Ö198: markete, -e ek.

Ö229: su kök -cu ek.

Öğrencilerin %5.60'ı ise "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=14) biçiminde yanıt vermiştir.

3.2.6. Fiilimsi konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 17. Fiilimsi

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	201	80.40			
			Fiile Benzeyen Kelime	12	52.17
Biliyorum	24	9.60	Film	6	26.08
			Diğer	5	21.73
			Toplam	23	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	25	10.00			
Toplam	250	100.00			

Tablo 17'ye göre öğrencilerin %80.40'ı fiilimsi konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=201) biçiminde yanıt vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %9.60'ı "Biliyorum" (f=24) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %52.17'si "Fiile Benzeyen Kelime" (f=12), %26.08'i "Film" (f=6) şeklindedir.

Ö18: *Fiile benzeyen.*

Ö28: *Fiil gibi.*

Ö35: *Fiil olmayan ama fiile çok yakın kelimelere denir.*

Ö101: *Film.*

Öğrencilerin %10.00'u ise "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=25) biçiminde yanıt vermiştir.

3.2.7. Ses olayları konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 18. Ses Olayları

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	142	57.26			
			Sesle İlgili Olan	35	37.23
			Yüksek Ses	25	26.60
			Yumuşama	10	10.64
			Ses Kirliliği	6	6.38
			Ses Düşmesi	5	5.32
Biliyorum	89	35.89	Ünsüz Benzeşmesi	4	4.26
			Büyük Ünlü Uyumu	4	4.26
			Kaynaştırma Harfi	2	2.13
			Ünlü Harfler	2	2.13
			Ses Uyumu	1	1.06
			Toplam	94	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	17	6.85			
Toplam	248	100.00			

Tablo 18'e göre öğrencilerin %57.26'sı ses olayları konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=142) biçiminde yanıt vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %35.89'u "Biliyorum" (f=89) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %37.23'ü "Sesle İlgili Olan" (f=35), %26.60'ı "Yüksek Ses" (f=25), %10.64'ü "Yumuşama" (f=10), %6.38'i "Ses Kirliliği" (f=6) şeklindedir.

Ö8: çok sesli yerler.

Öğrencilerin %6.85'i ise "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=17) biçiminde yanıt vermiştir.

3.2.8. Anlatım bozuklukları konusuna yönelik öğrenci düşünceleri

Tablo 19. Anlatım Bozuklukları

	Frekans (f)	Yüzde (%)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum	123	49.60			
Biliyorum	101	40.73	Yanlış Anlatma	27	31.76
			Sözel Olarak Zorluk Yaşamak/ Kekelemek	25	29.41
			Gereksiz/Yanlış Kelime Kullanımı	14	16.47
			Devrik/Olumsuz Cümle	9	10.59
			Anlamda Bozukluk	6	7.06
			Yazım Yanlışları	4	4.71
			Toplam	85	100.00
Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum	24	9.68			
Toplam	248	100.00			

Tablo 19'a göre öğrencilerin %49.60'ı anlatım bozuklukları konusuna "Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum" (f=123) biçiminde yanıt vermiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %40.73'ü "Biliyorum" (f=101) biçiminde yanıt vermiştir ve öğrenci yanıtlarının %31.76'sı "Yanlış Anlatma" (f=27), %29.41'i "Sözel Olarak Zorluk Yaşama" (f=25), %16.47'si "Gereksiz/Yanlış Kelime Kullanımı" (f=14), %10.59'u "Devrik Olumsuz Cümle" (f=9), %7.06'sı "Anlamda Bozukluk" (f=6), %4.71'i "Yazım Yanlışları" (f=4) şeklindedir.

Ö6: Mesela bir cümlede bir kelimedden iki eş anlamlı kelimeler kullanılınca anlatım bozukluğu olur.

Ö11: Cümlede bozukluk olması.

Ö13: Anlatırken zorlanmak, cümlede hep aynı kelimeleri tekrarlamak, bence kolaydı.

Ö16: Cümleleri birbirine bağlayan eki ifade ediyor.

Ö27: Cümleyi düzgün kuramama demektir.

Ö34: Yanlış kelimelerin yanlış yerlerde kullanılması. Ö58: Cümlede veya takılarak konuşmak.

Ö86: Anlatım bozuklukları anlattığımız bazen yanlış bir şey ya da yanlış anlama bir şey olabilir.

Öğrencilerin %9.68'i ise "Bilmiyorum Öğrenmek İstemiyorum" (f=24) biçiminde yanıt vermiştir.

3.3. Öğrencilerin Dil bilgisi Öğrenme Noktasındaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin dil bilgisi öğrenme noktasındaki düşüncelerine yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin Dil bilgisi Öğrenmeye Yönelik Düşünceleri

Öğrenmek İstiyorum	Öğrenmek İstiyorum		Öğrenmek İstemiyorum		
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	
Öğrenme İsteği	99	46.92	Başaramama Kaygısı	2	40.00
İleriye Yönelik Hazırbulunuşluğu Sağlama	30	14.22	Sıkıcı Gelmesi	2	40.00
Başarılı Olma İsteği	27	12.80	Diğer	1	20.00
Fayda Sağlama	23	10.90			
Merak	18	8.53			
Sınava Yönelik Bilgi Edinme	7	3.32			
Öğrenme Sağlayamama	7	3.32			
Toplam	211	100.00	Toplam	5	100.00

Tablo 20'ye göre, dil bilgisi öğrenme düşünceleri boyutunda "Öğrenmek İstiyorum"a yönelik öğrenci yanıtlarının %46.92'si "Öğrenme İsteği" (f=99), %14.22'si "İleriye Yönelik Hazırbulunuşluğu Sağlama" (f=30), %12.80'i "Başarılı Olma İsteği" (f=27), %10.90'ı "Fayda Sağlama" (f=23), %8.53'ü "Merak" (f=18), %3.32'si "Sınava Yönelik Bilgi Edinme" (f=7), %3.32'si "Öğrenme Sağlayamama" (f=7) şeklindedir.

Ö25: *Bu konuların hepsini öğrenirsem başarılı ve bilgili olurum.*

Ö99: *Geri kalırsam başka sınavlarda düşük alırım.*

Ö147: *İleride başarılı olmak istiyorum.*

Ö174: *Öğrenmek güzeldir.*

Ö248: *Çok önemli onlar ve ortaokullarda karşımıza çıkabilir.*

Araştırmaya katılan öğrencilerin "Öğrenmek İstemiyorum"a yönelik yanıtlarının %40.00'ı "Başaramama Kaygısı" (f=2), %40.00'ı "Sıkıcı Gelmesi" (f=2), %20.00'si "Diğer" şeklindedir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

İlkokul öğrencilerinin dil bilgisi konularıyla ilgili bilgi, metafor ve yanılsamalarını belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrenciler “isim, fiil, sıfat, zarf, bağlaç, fiilde zaman, sözcükte anlam, yapı bakımından kelimeler (basit-türemiş-birleşik), yüklem yerine göre cümleler (kurallı-devrik), anlamına göre cümleler (olumlu-olumsuz-soru) ve noktalama işaretleri” konularına “Biliyorum” biçiminde yanıt vermiştir. Buna rağmen öğrencilerin “zarf ve yüklem yerine göre cümleler” konularında doğru tanımlama yapamadıkları tespit edilmiştir.

“... senin için ne ifade ediyor?” sorusu kapsamında isim için en fazla verdikleri yanıt “insan ismi” olmuştur. Bunu “varlıklara verilen isim” ve “hitap kelimesi” takip etmektedir. “Fiil” konusu kapsamında en fazla verilen yanıtlar “iş-oluş-hareket” ile “eylemleri belirten kelime” biçimindedir. Araştırmalar çocukların dil ediniminde isim ve fiilleri öncelikle öğrendiklerini göstermekle birlikte hangisini önce öğrendiklerine yönelik kesin bir bilgi yoktur. Sever ve Çetinkaya (2018) tarafından yapılan çalışmada ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında kullandıkları sözcük türlerinin yoğun biçimde isim ve fiiller olduğu, öğrencilerin diğer sözcük türlerini yeterince kullanmadıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte Gentner (1978: 988) çocukların fiilleri isimlerden daha yavaş öğrendiklerini ifade ederken, Tardif ve diğerleri Doğu Asyalı çocukların fiilleri isimlerden daha hızlı öğrendiklerini bulgulamışlardır (akt. Nisbett, 2003: 120). Fiil konusuna verilen yanıtlardan birinin “hayvan-fil” olması öğrencilerin kavram ile ilgili metaforik algılarını göz önüne sermektedir. Reedy ve Bearne (2013)’e göre ilkökulda dil bilgisi öğretimi kapsamında fiil konusunun işlendiği düşünüldüğünde, resimli bir kitaptan yola çıkarak drama yaptırılabilir. Çocuklardan “koşuyor, atlıyor, zıplıyor, kayıyor” gibi fiilleri canlandırmaları istenebilir. Bu şekilde dil bilgisi öğretimini somutlaştırmak mümkün olabilir.

Öğrencilerin “sıfat” konusu kapsamında en fazla verdikleri yanıt “varlıkların özelliklerini belirten kelimeler” biçimindedir. “Zarf” konusunda en fazla verilen yanıtın “mektup zarfı” olması dikkat çekicidir. İlkokul öğrencilerinin somut işlemler döneminde olması, zarf kelimesini zihinlerinde var olan şemaları doğrultusunda yorumlamalarında etkili olabilir.

“Bağlaç” konusunda en fazla verilen yanıtlar “de bağlacı, ki bağlacı, kelimeleri birbirine bağlama, cümleleri birbirine bağlama” biçimindedir. Verilen yanıtlar öğrencilerin bağlaç ile ilgili fikir sahibi oldukları yönündedir. Ayrıntı olarak görülebilecek bilgileri ifade edebilmeleri dikkat çekicidir. Bozavlı (2016) tarafından yapılan çalışmada 7-8 yaşında ilkökul çağındaki çocukların bağlaçları yetişkinler düzeyinde kullandıkları saptanmıştır. Vygotsky (2018: 88)’e göre bağlaç kullanımı çocukta dil açısından bir dönüm noktasıdır çünkü bağlaç kullanmak iki cümleyi birbiri ile ilişkilendirebilmek anlamına gelir. Piaget (2017b)’e göre ise dil bilgisi ve mantık ilişkisi, nedensel ve mantıksal zincirleme bağlaçları (çünkü, zira, o halde) ve bağdaşmazlık bağlaçları (rağmen, her ne kadar, ne de olsa) ile kurulur ancak 7 yaşına kadar egosantrik düşünme

eğiliminde olan çocuğun bu söylemleri mantıksal bir akıl yürütme amacıyla değil de başkalarının düşüncesinden bağımsız olarak kendi düşüncesini aktarmak için kullanılır. Çocukların “çünkü” ve “mademki” bağlaçlarını kullanma miktarları yaşla doğru orantılı olarak artmaktadır. 3 yaşında bu bağlaçlar daha az kullanılırken, 7 yaşında önemli ölçüde bir artış göstermektedir. Buna yönelik gerekçe ise “bitiştirme *” kavramının 7-8 yaşında egosantrizmin azalmasıyla birlikte azalması ve toplumsallaşmanın artmasıdır. Bağdaşmazlık bağlaçları (her ne kadar, ne de olsa, ... rağmen, bununla birlikte, fakat) 7-8 yaşlarında ortaya çıkmakta ancak 11-12 yaşlarında tam ve yerinde kullanılmaktadır. Çocuklar bu bağlaçları yetişkinlerden duymaktadır ancak bu bağlaçlar zıt önermeleri birbirine bağladığından bunları yerinde kullanabilmek için çocukların belirli bir gelişim dönemine gelmeleri ve mantıksal akıl yürütme becerisini edinmiş olmaları gerekmektedir.

“Fiilde Zaman” ile ilgili en fazla verilen yanıt “geçmiş zaman” biçimindedir. Bunu “gelecek zaman ve şimdiki zaman” izlemektedir. MEB (2013: 12)’e göre 3-4 yaşları çekim kurallarının görülmeye başladığı dönemdir. Çocuk geçmiş, şimdiki ve geniş zaman eklerini kullanmaya başlar. Daha önce “Kedi içer.” derken daha sonra “Kedi süt içiyor.” şeklinde ifade edebilir. 4-5 yaşındaki çocuk geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanları doğru olarak kullanabilir. 5-6 yaşında ise çekim kuralları ve kişi zamirlerinin çekimi de doğru kullanılır ve zaman kullanımı gelişir.

“Sözcükte anlam” konusunda en fazla verilen yanıtlar “zıt anlamlı kelime, eş anlamlı kelime, eş sesli kelime, gerçek anlamlı kelime, mecaz anlamlı kelime” biçimindedir.

“Yapı bakımından kelimeler” konusuna verilen yanıtlara bakıldığında basit kelime için en fazla verilen yanıt “ek almamış kelime”, türemiş kelime için en fazla verilen yanıt “ek almış/anlamı değişen kelime”, birleşik kelime için ise “iki kelimenin birleşmesiyle oluşan kelime” biçimindedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin bu kelimeleri örnek vererek açıkladıkları da görülmektedir.

“Yüklem yerine göre cümleler” konusuna verilen yanıtlara bakıldığında kurallı cümle için en fazla verilen yanıt “düzgün cümle”, devrik cümle için ise “düzgün olmayan cümle” biçimindedir. “Yüklemi sonda olan cümle” ve “yüklemi sonda olmayan cümle” yanıtlarının ise çok düşük oranda olduğu görülmektedir. MEB (2013: 12)’e göre 3-4 yaşındaki çocuk ana dilinin temel yapılarını öğrenir. Söz diziminde özne, nesne ve yüklem arasındaki fonksiyonel ilişkileri anlar. 4-5 yaşındaki çocuk, düzgün ve tam cümleler kurabilir. 5-6 yaşındaki çocuğun dili kullanımı bir yetişkinin diline benzer. Bununla birlikte Crystal (2005: 208)’e göre çocukların dil bilgisi yapılarını öğrenmeleri kelimeleri öğrenmelerinden daha fazla zaman alır. Bunu öğrenmeleri için semantik bir bakış açısına ihtiyaçları vardır. Çocuklar dil bilgisi yapılarını çok iyi yönetirler ancak kodladıklarını anlamakla ilgili zorluk yaşarlar. Bu anlamsal zorluk çocuklar okula başladıklarında da devam eder.

* Bitiştirme: Sözü oluşturan bir sonraki yargıların bir diğerine açık bağlaçlarla bağlı olmayıp sadece kümelenmesi demektir (Piaget, 2017b: 15).

“Anlamına göre cümleler” konusuna verilen yanıtlara bakıldığında olumlu ve olumsuz cümle için en fazla verilen yanıt “bir örnek cümle vererek açıklama” biçimindedir. Bunu olumlu cümle için “iyi, güzel anlamlı”, olumsuz cümle için “kötü, çirkin, anlamsız” yanıtları takip etmektedir. Soru cümlesine ise en fazla “soru sorulan cümle” biçiminde yanıt verilmiştir.

“Noktalama işaretleri” ile ilgili öğrencilerin bildiklerini ifade ettikleri en fazla yanıt “nokta” biçimindedir. Bunu “soru işareti, ünlem işareti, virgül” izlemektedir. Öğrencilerin yanıtlarında noktalama işareti belirtmenin yanı sıra “cümlelerin başında/sonunda/ortasında işaretler, kelimeleri/cümleleri düzenleyen işaretler, cümledeki işaretler, cümlede anlamı sağlayan işaretler, doğru okumayı sağlayan işaretler” biçiminde genel tanımlamalara gidildiği de belirlenmiştir. En az verilen yanıtlar arasında “üç nokta, tırnak işareti, kısa çizgi, noktalı virgül, kesme işareti, parantez, uzun çizgi” bulunmaktadır. Batur ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan araştırmada, 2. sınıf öğrencilerinin en fazla nokta işaretini, en az kesme işaretini kullandıkları tespit edilmiştir. Baldwin ve Coady (1978) tarafından yapılan çalışmada, okumada ilkökul öğrencilerinin yetişkinlere göre noktalama işaretlerine daha az dikkat ettikleri, noktalama işaretinin okumada geç gelişen bir işaret sistemi olduğu tespit edilmiştir.

Cümlelerin sonuna uygun noktalama işareti koyabilmek için cümle kavramı bilinmelidir. Bununla birlikte nokta, soru işareti, ünlem ya da üç nokta işaretinin hangisinin konulacağına karar vermek de dil bilgisi bilmeyi gerektirir. Çocukların sezgisel olarak noktalama işaretlerini öğrendiklerine vurgu yapan Graves (1980)’e göre, uygulama odaklı noktalama işareti eğitimi alan 3. sınıf öğrencileri, öğretilen noktalama işaretlerini tanımlayıp açıklayabilirken, sınıfta alıştırmaya ve testler yoluyla noktalama işaretlerini öğrenen öğrencilerin bunları tanıma ve açıklama oranı daha düşüktür. Bu sebeple noktalama işareti öğretiminde uygulama odaklı stratejiler benimsenmesi kalıcı öğrenmeye katkıda bulunacaktır.

Öğrenciler “zamir, edat, fiilde kişi, cümlelerin öğeleri, kök-ek, filimsi, ses olayları ve anlatım bozuklukları” konularına ağırlıklı olarak “Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum” biçiminde yanıt vermiştir.

Bu konulara “Bilmiyorum Öğrenmek İstiyorum” biçiminde yanıt veren öğrencilerin “... senin için ne ifade ediyor?” sorusu kapsamında “zamir” için en fazla verdikleri yanıt “ismin yerine kullanılan sözcük” olmuştur. “Edat” konusu kapsamında en fazla verilen yanıt “tek başına anlamı olmayan kelime” biçimindedir. Kıyaslama becerisi okul öncesi çocuklarda “dev gibi büyük, senin gibi büyük” biçiminde daha kısa ve durumsaldır ve 6 yaşından sonra gelişir. 7 yaşında somut işlemler dönemi ile birlikte bu karşılaştırmalar “dağ gibi büyük, ağaç gibi büyük” biçiminde somut hale gelir (Crystal, 2005: 208). Bu noktadan hareketle ilkökul öğrencilerinin özellikle somut işlemler döneminin sonlarına doğru edat kullanımında başarılı olması muhtemeldir.

“Fiilde kişi” konusu kapsamında en fazla verilen yanıt “tekil çoğul şahıslar” biçimindedir. “Cümlelerin öğeleri” konusu kapsamında öğrencilerin en fazla verdikleri yanıtın “öznel ve nesnel”

biçiminde oluşu dikkat çekicidir. Cümledeki kişi ve eylem biçiminde ifade edilen özne ve yüklem kavramlarının oranı ise daha düşüktür. Bu noktada öğrencilerin yanılığa düştükleri söylenebilir. Ulaş ve diğerleri (2015) tarafından yapılan çalışmada, ilkokul 4. sınıf öğrencilerine cümlenin öğelerinin öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemlerinden takım oyun turnuva tekniğinin cümlenin öğeleri konusunun öğretilmesinde geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak dâhil edildiği öğrenme yöntem ve teknikleri işe koşularak bu yanılığın önüne geçilebilir.

“Kök-ek” konusuna verilen yanıtlara bakıldığında, kök için en fazla verilen yanıt “kelimenin kendisi”, ek için en fazla verilen yanıt ise “kelimeye getirilen ek” biçimindedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin örnek vererek açıkladıkları da görülmektedir. “Fiilimsi” konusu kapsamında öğrencilerin en fazla verdikleri yanıt “fiile benzeyen kelime”, “ses olayları” konusu kapsamında “sesle ilgili olan, yüksek ses”, “anlatım bozuklukları” kapsamında ise “yanlış anlatma, sözel olarak zorluk yaşamak/kekelemek, gereksiz/yanlış kelime kullanımı” biçimindedir. “Devrik/olumsuz cümle”nin anlatım bozukluğu olarak algılanması da dikkat çekicidir.

Öğrencilerin dil bilgisi öğrenme noktasındaki düşüncelerinin olumlu olduğu söylenebilir. Buna gerekçe olarak öğrencilerin ifadeleri “öğrenme isteği, ileriye yönelik hazırbulunuşluğu sağlama, başarılı olma isteği, fayda sağlama, merak” biçimindedir.

İlkokulda dil bilgisi öğretimi, dilin kurallarını ezberletmek biçiminde algılandığında somut işlemler dönemindeki öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun olmadığı gerekçesi ile öğretilmekten kaçınılan bir alan olmaktadır. Oysa ki dil bilgisi öğretiminin amacı, çocuğun dil edinimi sürecinde edindiği dil bilimsel yapıların açığa çıkarılması ve bu yapıların dil becerilerini geliştirmeye katkı sağlamasıdır. Alanyazına bakıldığında, ülkemizde ilkokulda dil bilgisi öğretimi ile ilgili çalışmaların çok az sayıda olduğu görülmektedir. Dil becerilerinin geliştirilmesinde ilkokulda Türkçe öğretimi mihenk taşı görevindedir. Bu devrede dil bilgisini de içeren nitelikli bir Türkçe öğretimi almayan öğrenci, eğitim yaşamının diğer kademelerinde sözlü ve yazılı dil becerilerini kullanmada sorun yaşayabilmektedir. Balantekin (2020) tarafından yapılan çalışmada ilkokulu bitiren 5.sınıf öğrencilerinin önemli bir kısmının dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarında istenilir yeterlikte, yazılarında imla kuralları ve noktalama işaretlerine dikkat etme becerisinin ise istenilir düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Akalın ve Kuyumcu Vardar (2020)’a göre 6. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımına ulaşma düzeyi ile öğrencilerin Türkçe dersi tutumları arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Sözü edilen çalışmalar ilkokulda dil becerilerini geliştirmenin ileriye yönelik hazırbulunuşluğu sağlama açısından önemini ortaya koymaktadır. Bu gelişimi sağlamanın temel unsurlarından biri de dil bilgisi öğretimine yer verilen bir Türkçe öğretimi planlamasıdır.

Bireyin bilgi ihtiyacını gidermesini sağlayan en önemli öge dildir ve dil becerilerinin geliştirilebilmesi için ana dili öğretim programlarının iyi çözümlenmesi gerekir. Cumhuriyetten

bu yana eğitim programlarında meydana gelen değişiklikleri incelemek, sözü edilen programlara yönelik sağlıklı yorumlar yapabilme ve karar verebilme açısından önemlidir (Benzer, 2017: 302). Bu doğrultuda ele almak gerekirse 1924-2019 Cumhuriyet dönemi Türkçe öğretim programları incelendiğinde 1924'ten 2005 Türkçe öğretim programına kadar dil bilgisi konularının artarak programlarda yer aldığı görülmektedir. 2005 Türkçe öğretim programı ile birlikte yapılandırmacı paradigmanın etkisiyle dil bilgisi konuları oldukça azaltılmış, 2019 programında ise okuma ve yazma kazanımlarının içinde yer bulabilmiştir. Öğretim yöntemine ve sürecine dair bir rehber de yer verilmemiştir. Kutlubay (2015: 91)'a göre, Türkçe dersinin bütünlüğünün vurgulanması ve dil bilgisi öğretiminin diğer dil becerilerini desteklemesi gerektiği programların çoğunun ortak özelliği olmakla birlikte programlarda temel alınan yaklaşım ve süreçte kullanılacak yöntemler ile ilgili ya hiç bilgi verilmediği ya da çok az bilgi verildiği anlaşılmaktadır.

Bu noktada daha önceki Türkçe öğretim programlarında yer alan konuların ilkökul öğrencilerinin dil becerilerini nasıl etkilediğine yönelik çalışmaların olmayışı alanda bir boşluk olarak karşımıza çıkmaktadır. 2019 Türkçe öğretim programında ilkökul bölümünde bulunmayan konulara öğrencilerin "Biliyorum" ile "Bilmiyorum öğrenmek istiyorum" şeklindeki ifadeleri, programda yer almamasına rağmen bu konularla ilgili farkındalıklarının olduğunu, öğrenmeye karşı olumlu bir bakış açısı geliştirdiklerini göstermektedir. Bu bağlamda araştırmanın var olan durumu ortaya koyması yönüyle, saha uygulamaları ile öğretim programı, yöntem, öğretim materyali gibi bileşenleri karşılaştırmalı olarak inceleme noktasında yeni çalışmaların önünü açarak alana katkı sağlaması beklenmektedir.

ÖNERİLER

1. Yapılacak yeni bir çalışma ile öğrencilerin dil bilgisine yönelik bilgileri alt ve üst düzey bilişsel basamaklar açısından değerlendirilebilir.
2. Öğrencilerin dil bilgisi kurallarını uygulama becerisi, dil bilgisi testleri ile yazılı anlatım çalışmalarıyla karşılaştırmalı olarak incelenebilir.
3. Somut işlemler döneminde olan ilkökul öğrencilerinin dil bilgisi terminolojisini var olan zihinsel şemaları ile ilişkilendirip somutlaştırma eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu sebeple dil bilgisi öğretimi yapılırken öğrencilerin somut ilişkilendirmeler yapabilecekleri öğretim yöntem ve teknikleri geliştirilebilir.
4. Dil bilgisi öğretimi yapıldıktan sonra, öğrencilere anlık öğrenme düzeylerini ve tutumlarını ölçücü test ve anket çalışmaları yapılmalı ve böylece sahadan veriler toplanmalıdır.

TEŞEKKÜR

Araştırmanın ortaya çıkmasında katkı sağlayan tüm meslektaşlarıma teşekkürü bir borç biliyorum.

KAYNAKLAR

- Akalın, S., & Kuyumcu Vardar, A. (2020). Ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanım düzeyleri ile Türkçe dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 8(2), 1-16.
- Andrews, R., Togerson, C., Beverton, S., Freeman, A., Locke, T., Low, G., Robinson, A., & Zhu, D. (2006). Effect of grammar teaching on writing development. *British Educational Research Journal*, 32(1), 39-55.
- Balantekin, Y. (2020). İlkokulu tamamlayan öğrencilerin Türkçe dersi yeterliklerinin Türkçe öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi: Bir karma yöntem araştırması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 786-833.
- Baldwin, R. S., & Coady, J. M. (1978). Psycholinguistic approaches to a theory of punctuation. *Journal of Reading Behavior*, 10(4), 363-375.
- Barrs, M. (2000). The reader in the writer. *Reading*, 34(2), 54-60.
- Batur, Z., Akar, C., Sezgin Tufan, B., & Topbaşoğlu, N. (2016). İlkokul ikinci sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini kullanma becerisi. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, 2, 46-60.
- Benzer, A. (2017). Cumhuriyet dönemi karşılaştırmalı ana dili öğretim programları. In Güzel, A. (Ed.), *Başlangıçtan günümüze Türkçenin eğitim-öğretim tarihi araştırmaları* (1. Baskı) (s. 301-350). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Berk, L. E. (2000). *Child Development* (5th Edition). Massachusetts: Allyn & Bacon by Pearson.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bozavlı, E. (2016). İlkokul çağındaki çocuklarda bağlaçların söylemsel değerleri. *Turkish Studies*, 11(10), 137-150.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (3. bs.). Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Crystal, D. (2005). *How Language Works: How Babies Babble, Words Change Meaning and Languages Live or Die*. New York: Penguin Groups.
- Gentner, D. (1978). On relational meaning: The acquisition of verb meaning. *Child Development*, 49, 998-998.
- Graves, D. H. (1980). When children want to punctuate: Basic skills belong in context. *Language Arts*, 57(5), 567-573.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi- Kuramsal ve Pratik Bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Halliday, M. A. K. (2004). *The Language of Early Childhood* (J. J. Webster, Yay. Haz.) London: Continuum.
- Kutlubay, H. (2015). *1928'den günümüze kadar Türkçe öğretim programlarında dil bilgisi öğretiminin durumu* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Lenneberg, E. H. (1969). On explaining language. *Science*, 164, 635-643.
- MEB (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı*.
- MEB (2013). *Dil Gelişimi*. MEB (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*.
- Merriam, S. B. (2001). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Moskowitz, B. A. (1978). The acquisition of language. *Scientific American*, 239(5), 92-109.
- Myhill, D., Lines, H., & Watson, A. (2011). Making meaning with grammar: A repertoire of possibilities. *English in Australia*, 47(3), 29-38.
- Nisbett, R. (2003). *Düşüncenin Coğrafyası* (G. Çağalı Güven, çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Piaget, J. (2017a). *Çocukta Dil ve Düşünme* (Çev. Sabri Esat Siyavuşgil). Ankara: Palme Yayıncılık.
- Piaget, J. (2017b). *Çocukta Karar Verme ve Akıl Yürütme* (Sabri Esat Siyavuşgil, çev.). Ankara: Palme Yayıncılık.
- Piaget, J. ve Inhelder, B. (2016). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Reedy, D., & Bearne, E. (2013). *Teaching Grammar Effectively in Primary Schools*. London: UKLA.
- Sever, E., & Çetinkaya Özdemir, E. (2018). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında kullandıkları sözcüklerin türleri üzerine bir değerlendirme. *İlköğretim Online*, 17(1), 440-449.
- Temizyürek, F., & Balcı, A. (2015). *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe programları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tiryakiol, S., Sarıtaş, H., & Benzer, A. (2018). Kuralavırım yaklaşımıyla Türkçe dil bilgisi öğretimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 372-393.
- Ulaş, A. H., Epçaçan, C., Mutlu Aydın, S., & Kurtlu, Y. (2015). İlkokul 4. sınıf öğrencilerine cümlelerin öğelerinin öğretiminde işbirlikli öğrenme tekniklerinden takım oyun turnuvasının akademik başarıya etkisi. *Turkish Studies*, 10(7), 935-950.
- Vygotsky, L. S. (2018). *Düşünce ve Dil*. İstanbul: Roza Yayınevi.
- Waugh, D., Warner, C., & Waugh, R. (2013) *Teaching Grammar, Punctuation, and Spelling in Primary Schools*. London: Sage.
- Wood, D. (2003). *Çocuklarda Düşünme ve Öğrenme* (Mine Özünlü, çev.). Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2003). *Case Study Research: Design and Methods* (3rd Ed.). CA: Sage Publication.